

досліджень в умовах повоєнного відновлення для зміцнення продовольчої безпеки і розвитку стійких агропродовольчих систем фермерські та особисті селянські господарства мають стати осередками, які будуть інтегрувати господарства населення навколо себе [4, с.79-80].

Треба підкреслити, що післявоєнні заходи відновлення обов'язково будуть потребувати активної участі сільськогосподарського дорадництва. Без підвищення рівня знань та вдосконалення практичних навичок прибуткового і інноваційного ведення господарства дрібні фермери і господарства населення не зможуть повноцінно розбудовувати і розвивати децентралізовані стійкі агропродовольчі системи. Однак процес забезпечення великої кількості осіб дорадчими послугами може стати для системи сільськогосподарського дорадництва потужним викликом. Так, за оцінкою Національного інституту стратегічних досліджень в 2014 році вся кількість суб'єктів дорадчої діяльності забезпечувала послугами 5% сільськогосподарських товаровиробників [5]. Як свідчать дані Реєстрів, на початок 2022 року, у порівнянні з 2014 роком, кількість сертифікованих сільськогосподарських служб скоротилася на 58%, а кількість кваліфікованих сільськогосподарських дорадників та експертів-дорадників зменшилася в 2 рази.

Таким чином, наведені дані дають підставу стверджувати, що в сучасному стані національна система сільськогосподарського дорадництва відчуває проблему кадрового забезпечення, яка потребує своєчасного розв'язання для підготовки до проведення заходів повоєнного відновлення в сільському господарстві та на сільських територіях.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 № 1877-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>
2. FAO. UKRAINE: Note on the impact of the war on food security in Ukraine, 25 March 2022 URL: <https://www.fao.org/documents/card/ru/c/cb9171en/>
3. FAO.UKRAINE: Impact of the war on agriculture and rural livelihoods in Ukraine, December 2022. URL: <https://www.fao.org/documents/card/en/c/cc3311en>
4. Пріоритети розвитку реального сектора в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України : аналіт. доп. / [О. В. Собкевич, А. В. Шевченко, В. М. Русан та ін.] ; за загальн. ред. Я. А. Жаліла – Київ : НІСД, 2024. – 104 с. – URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-02/ad_realsektor-2023.pdf
5. Національний інститут стратегічних досліджень «Щодо державної підтримки розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні». Аналітична записка. 2014 рік. URL: <https://niss.gov.ua/en/node/1457>

Климак Богдан
студент

Наталія Лавська,

к.с.г.н., ст.викладач кафедри агрономії

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

РОЛЬ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ СВІТУ

Україна є світовим лідером експорту зернових, соняшникової олії, меду, курятини та інших продуктів харчування. Кожна п'ята тонна української пшениці

**Discussion panel 1 «Global Issues: Food Security.
The importance of agriculture in solving global problems of mankind»**

йде на випічку хліба та хлібопродуктів в країнах Близького Сходу, Африки та Південно-Східної Азії. Двадцять відсотків експортованої кукурудзи годує тваринництво та птахівництво Італії, Іспанії та Португалії.

Наша держава знаходиться на лідируючих позиціях в світі з виробництва та експорту зернових, зернобобових та олійних культур, та посідає топові позиції в структурі імпорту таких країн, як Китай, Єгипет, Індонезія, країни ЄС, Туреччина, Пакистан, Бангладеш, Марокко, Туніс, Саудівська Аравія, Корея, Лівія та інші. Врожай 2021 року був рекордним та досягнув понад 106 млн тонн. Інші вагомні товари нашого експорту — соняшникова олія, мед, курятина.

Через повномасштабне вторгнення РФ на територію України, уряд нашої країни 5 березня 2022 року заборонив експорт до інших країн великої рогатої худоби, м'яса з неї та їстівних субпродуктів, жита, вівса, гречки, проса, цукру та солі. Це рішення було прийняте з метою збалансування внутрішньої потреби в продуктах харчування в Україні, та через неможливість вивозу цих товарів морем через російську блокаду портів та постійні обстріли. На експорт пшениці, кукурудзи та м'яса курей запроваджено автоматичні експортні ліцензії і це спричинило підйом цін на цей перелік товарів на міжнародному ринку. Країни що розвиваються, як ніхто відчув ці коливання, спричинені війною.

Такі обмеження є законодавчими інструментами регулювання, які застосовуються в разі значного порушення рівноваги щодо певних товарів на внутрішньому ринку, що мають вагоме значення для життєдіяльності України. Таким чином, наша країна забезпечувала себе продовольством під час найкритичнішого часу війни, коли на кону стояла доля держави. Згодом, з успіхами на фронті, успішною посівною, відновленням нормального ведення тваринництва, протягом 2022 року, ці обмеження прибрали [1].

Не зважаючи на війну, частка аграрної та харчової продукції в загальному експорті України, в грошовому вимірі, збільшилася з майже 44% у 2021 році до 57% у 2022-му і до 62% за результатами п'яти місяців 2023 року. Загалом, за даними митниці, Україна у 2022 році експортувала агропродовольчої продукції (групи 1–24 УКТЗЕД) на суму \$23,4 млрд, що на 16% менше, ніж 2021 року (\$27,7 млрд у 2021-му). За п'ять місяців 2023 року Україна експортувала агропродовольчої продукції на суму 10,1 млрд. доларів, що на 18% менше, ніж за аналогічний період 2022 року. Водночас майже 90% експорту агро- та харчової продукції припадає саме на продукцію агропромислового комплексу (групи 1–15 УКТЗЕД), зокрема зернові та олійні культури.

Під час війни зазнали змін напрямки експорту української агропродукції. У 2022 році регіон Азія вперше за понад 10 років втратив позицію основного імпортера української агропродукції та посів друге місце після Європи. Загалом до країн Азії у 2022 році було поставлено агропродукції на суму 6,8 млрд. доларів, що на 45,7% менше, ніж у 2021 році, та спричинило нехватку зернових і поставило на межу виживання багато тисяч сімей у країнах Сходу. Частка експорту агропродукції в ЄС у загальному експорті агропродукції з України становила 32,5%. У 2022 році обсяги постачань продукції АПК до країн-членів

ЄС становили 11,7 млрд доларів, що на 77,6% більше, ніж у 2021 році, частка експорту агропродукції в ЄС становила 56%.

Обсяги постачань до країн Африки у 2022 році зменшилися на 55% (до 1,6 млрд доларів), забезпечивши регіону частку 7,6% українського експорту продукції АПК. Постачання української агропродукції до країн СНД зменшилося проти 2021 року на 67% - до 0,4 млрд доларів, забезпечивши регіону частку 0,6% в українському експорті агропродукції [2]. Україна продовжує відігравати важливу роль у гарантуванні світової продовольчої безпеки. У 2023 році українські аграрії збрали великий врожай зернових та олійних культур – понад 70 млн тонн та експортували продукції на майже 22 млрд. доларів. Це дуже важливий сигнал для світу, що Україна готова виробляти і доставляти їжу тим, хто її потребує.

З початку широкомасштабного вторгнення кількість людей, які страждають від нестачі їжі, зростає з 221 до 324 мільйонів. Навіть держави, які не імпортують українське продовольство, відчувають вплив російської агресії через зменшення продовольства на ринку та підвищення цін.

Попри війну Україна продовжує виконувати свою місію із забезпечення глобальної продовольчої безпеки. Зерновим коридором, який став проміжним рішенням, було доставлено істотний обсяг продовольства, зокрема до Африки та Азії. А завдяки ініціативі Grain from Ukraine понад 170 тис. тонн зерна з українських портів було відправлено до Сомалі, Ефіопії, Кенії та Ємену. Сьогодні, коли «зернова угода» припинена, а РФ періодично атакує українські порти, нашій країні доводиться морськими дронами та точними ударами авіації відганяти й топити кораблі РФ, щоб деблокувати морський шлях експорту через порти Одеси. У серпні 2023 року Україна відкрила тимчасовий коридор для виходу торговельних суден з портів Південний, Одеса та Чорноморськ. У той час РФ продовжує атакувати портову інфраструктуру України.

У лютому 2024 року Україна відправила через морський коридор рекордний обсяг вантажів – 8 мільйонів тонн, з яких 5,2 мільйона тонн становила сільськогосподарська продукція [4]. Відтак, вільне та безпечне судноплавство в Чорному та Азовському морях є критичною точкою забезпечення продовольчої безпеки. Для повноцінного та безпечного експорту агропродукції, судноплавство в Чорному морі має стати безпечним і забезпеченим відповідним захистом, морські шляхи розмінованими.

Має бути створена система довгострокових контрактів на постачання продуктів країнам, що потерпають від нестачі продовольства, та міжнародний децентралізований резерв основних зернових, посилені програми продовольчої безпеки, які надають допомогу найбільш уразливим споживачам. Зокрема, необхідно збільшити постачання в межах ініціативи Grain from Ukraine, яка має стати моделлю для додаткових зусиль країн-експортерів щодо викорінення голоду в світі. Також потрібно посилити роль Чорноморського регіону в гуманітарній допомозі в межах Всесвітньої продовольчої програми ООН [3].

**Discussion panel 1 «Global Issues: Food Security.
The importance of agriculture in solving global problems of mankind»**

Станом на 21.03.2024 року Україна спільно з Всесвітньою продовольчою програмою ООН опрацьовує нові маршрути для програми Grain from Ukraine, щоб допомогти подолати голод у Газі, Малаві, Демократичній Республіці Конго [5]. Україна продовжує відігравати важливу роль у гарантуванні світової продовольчої безпеки. У 2023 році українські аграрії зібрали великий врожай зернових та олійних культур – понад 70 млн тонн та експортували продукції на майже 22 млрд доларів. Це дуже важливий сигнал для світу, що Україна готова виробляти і доставляти їжу тим, хто її потребує.

Український зерновий коридор показує хороші результати. 90% всієї продукції експортується саме морем. Лише в грудні 2023 Україна експортувала з Одеси 5 мільйонів тон збіжжя, один мільйон – через Дунай і ще один мільйон – транзитом сухопутним коридором через європейських сусідів. Тому роль України в питанні глобальної продовольчої безпеки надзвичайно важлива. Особливо, що стосується експорту зернових до країн Африки та Азії.

Україна є одним із світових лідерів з експорту зернових, олійних культур, соняшникової олії, меду та курятини. І хоча війна спричинила значні зміни в структурі та напрямках експорту української агропродукції, наша держава продовжує експортувати продовольство, роблячи значний внесок у подолання глобальної продовольчої кризи.

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс. URL : <https://brdo.com.ua/news/prodovolcha-nebezpeka-yak-vijna-rosiyi-proty-ukrayiny-zagrozhuye-vsomu-svitu/>
2. Електронний ресурс. URL : <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/top10-krayinimporteriv-ukrayinskoyi-agrarnoyi-produkciyi-pid-chas-viyini.html>
3. Україна представила кроки до досягнення глобальної продовольчої безпеки. Електронний ресурс. URL: <https://agroportal.ua/news/ukraina/ukrajini-predstavila-kroki-do-dosyagnennya-globalnoji-prodovolchoji-bezpeki>
4. Невдовзі експорт морем сягне 30 млн тонн – Шмигаль. Електронний ресурс. URL : <https://landlord.ua/news/nevdovzi-eksport-morem-syagne-30-mln-tonn-shmygal/>
5. Україна та ООН напрацьовують нові маршрути для програми Grain from Ukraine – Зеленський. Електронний ресурс. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/975030.html>

Наталія Лавська,

к.с.г.н., ст.викладач кафедри агрономії

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

**СУЧАСНІ АГРОТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО
БЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Згідно ст. 50 закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» «Екологічна безпека - це такий стан навколишнього середовища, коли гарантується запобігання погіршення екологічної ситуації та здоров'я людини» [1].

Після появи досліджень щодо погіршення здоров'я через споживання неякісної їжі з надлишковим вмістом хімії, люди вирішили віддавати перевагу екологічно безпечній продукції та виявилися готовими доплачувати премію за її